

Anh. 31). I anden forbindelse tillægges M. Talbot æren for i 1978 at have opdaget den rette sammenhæng omkring en samling koncerter benævnt *La Cetra*; men det var andre, der allerede i 1970 fandt frem til sandheden. I listen over de samtidige udgaver anføres op. 13, seks sonater trykt i 1737 under Vivaldis navn med titlen *Il Pastor Fido*, men ikke et ord om, at de er skrevet af Nicolas Chédeville — en omstændighed, der blev kendt allerede i 1990. Selv litteraturlisten er af ret tvivlsom værdi: heri karakteriseres for eksempel W. Kolneders stærkt kritisable Vivaldibøger som „lærde“.

H. C. Robbins Landon er ingen Vivaldispecialist, og hans bog viser, at det i virkeligheden kræver mange års forstudier at skrive en videnskabelig holdbar monografi om en af historiens kendte komponister. Hvad det angår, kan Karl Hellers *Vivaldi*, udsendt i jubilæumsåret 1991 (Reclam, Leipzig), trygt anbefales.

Peter Ryom

Kuhlau Breve. Udgivet og med kommentarer af Gorm Busk. København, Engstrøm & Sødring 1990. 220 s. pris: 250 kr. ISBN 87-87091-37-2.

At Friedrich Kuhlau breve er en vigtig kilde-samling, uanset om det gælder vurderingen af personen og hans forhold til andre mennesker eller komponisten og dateringen af hans værker, det viste Gorm Busk allerede i sin disputats om Kuhlau fra 1986. Nu har han tillige udgivet samtlige Kuhlau 172 bevarede breve (samt et lille supplement af breve mellem hans familiemedlemmer og instrumentmageren G.D. Hashagen) i en nydelig og skønsomt kommenteret udgave.

De fordeler sig i forskellige grupper: der er først og fremmest forretningsbreve til udenlandske forlæggere, der er bønsskrifter om forbedrede kår til kongen og til direktionen for Det kgl. Teater eller andre indflydelsesrige personer, og så er der endelig en del private breve.

Udgiveren giver i indledningen en generel redegørelse for kildeforholdene og bringer derefter en liste over de bevarede breve og over de breve, som vides at være gået tabt. Kilden til hvert enkelt brev findes i et tillæg. Et andet tillæg rummer en fortegnelse over de af Kuhlau værker (med og uden opustal), der er nævnt i brevene. Endelig en liste over de værker, Kuh-

lau fra tid til anden havde planlagt, men ikke fik fuldført.

I en kort indledning gør udgiveren rede for kildeværdien og den musikhistoriske betydning af de forskellige grupper af breve. Forretningsbrevene er især værdifulde, fordi de beretter om Kuhlau arbejdsproces og hans planer for kompositioner i den nærmeste fremtid, ligesom de i mange tilfælde hjælper os til at datere de værker, de omtaler. Desuden giver de et godt indtryk af Kuhlau bestræbelser for at etablere kontakter i det øvrige Europa, af hans relative held med det i Tyskland og Frankrig, men også af hans skuffelser, f. eks. i forhold til engelske forlæggere. Ikke sjældent indfører Kuhlau bemærkninger om andet end sin egen virksomhed, f.eks. modtagelsen af en Weyse-opera, nedlæggelse af en musikforening, så at brevene bidrager til vort kendskab til Københavns musikliv i almindelighed — såvel som til Kuhlau som opmærksom deltager i det. Bønsskrifterne karakteriserer Gorm Busk som „knap så inspirerende læsning“, og naturligvis er det ikke opløftende at læse om Kuhlau som regel fortvivlende økonomi. Men det er dog oplysende at sammenholde hans indtægter med dem, den mere etablerede Weyse havde som grundlag for sin tilværelse, og disse breve kan således give læseren indtryk af de usikre — og ulige — vilkår, musikere måtte leve med under enevældens regime. De er i modsætning til størsteparten af brevene ofte skrevet på dansk, dvs. nok signeret, men ikke formuleret af Kuhlau selv, der hele sit liv beholdt tysk som tale- og skriftsprog. Endelig giver de private breve et godt indtryk af Kuhlau personlighed. Er de end kortfattede, som han selv indrømmer i et fragment af et brev, så giver de dog et tiltalende indtryk af ham som menneske gennem det billede de tegner af hans forhold til sin familie og sine personlige venner.

Der er lagt et stort arbejde i udgivelsen og kommentarerne. Udaterede eller usikkert daterede breve er passet ind i den kronologiske rækkefølge, så at kun ét brev har måttet bringes til sidst som umuligt at datere. Kuhlau egne overstregninger og rettelser er taget med, hvilket kan virke lidt pedantisk, hvor der er tale om korrigerede skrivefejl, men andre steder giver indblik i den skrivendes overvejelser. Kommentarerne, anført som noter lige efter brevene, bringer oplysninger om realia og kortfattede argumenter for de valg, udgiveren har truffet. Der findes et passende, begrænset antal henvis-

ninger til foregående breve. Det er tydeligt, at udgiveren har regnet med, at brevene bliver læst i rækkefølge snarere end hver for sig. Men de, der foretrækker at dyrke det sidste, må så betjene sig des flittigere af registeret.

Tilskud fra Statens humanistiske Forskningsråd og fra Augustinus Fonden har gjort det muligt for forlaget at give bogen det anlæg og udstyr, indholdet fortjener. Det er i sig selv en fornøjelse at se hen over siderne. Den er illustreret med portrætter (dog ikke i farver), med titelblade og byplaner, samt facsimiler af breve og noder, og nodeeksemplerne i brevene er gengivet meget klart og omhyggeligt.

Udgivelsen er en værdifuld forøgelse af litteraturen om dansk musik og musikliv i begyndelsen af det 19. århundrede.

Carsten E. Hatting

Gerhard Schepelern: Giuseppe Siboni. Sangeren – Syngemesteren. Et Afsnit af Operaens Historie ude og hjemme hovedsagelig paa Grundlag af hidtil ubenyttede trykte og utrykte Kilder, bind 1-2. Amadeus 1989. 577 s. Ill.

Med sin omfangsrige monografi om den italienske sanger Giuseppe Siboni har Gerhard Schepelern udfyldt endnu en lakune i vor viden om dansk operahistorie i det 19. århundrede. Siboni har ganske vist ikke været noget ukendt navn ude og hjemme. Som feteret tenor på de europæiske operascener og som syngemester ved Det kgl. Teater i København fra 1819 til sin død i 1839 øvede han en betydelig indsats i udenlandsk og dansk musikliv. Men kilderne til belysning af hans liv og virke er spredte og vanskeligt tilgængelige og har ikke lokket til en grundigere behandling, førend Gerhard Schepelern blev fængslet af denne farverige personlighed. Resultatet er blevet det her foreliggende tobinds værk, der med sin omfattende udnyttelse af et mangeartet kildemateriale vil blive stående som den grundlæggende fremstilling om sit emne.

Den smukt udstyrede bog lader også sammenhængen i Gerhard Schepelerns operahistoriske forfatterskab træde tydeligt frem. Arbejdet i 1965 med en ny udgave af *Operabogen* – i dag klassikeren blandt dansksprogede operaførere – førte forfatteren ind på studiet af de italienske gæstespil på Hofteatret 1841-1850 og 1853-1854. Det resulterede i den stofmættede fremstilling af *Italienerne paa Hofteatret* (bind

1-2, 1976), rig på benyttelse af samtidige kilder og dokumentarisk materiale. Den umiddelbare forhistorie til disse gæstespil, som Schepelern så personificeret i Giuseppe Siboni, kaldte på en uddybet behandling, og denne foreligger nu i en lige så stofmættet og veldokumenteret skildring af sangeren, scenekunstneren, sanglæreren, syngemesteren, dramaturgen og komponisten, som det på enestående kort tid lykkedes at vinde varigt fodfæste i toppen af det københavnske musikliv. Kun godt en måned efter sin ankomst til den danske hovedstad fra Stockholm i december 1818 havde han opnået dansk statsborgerskab og var bag om ryggen på både musikdirektøren Claus Schall og syngelærerne Ludvig Zinck og kapelmusikus Kittler blevet ansat som hofembedsmand, kongelig kammer-sanger og direktør for Det kgl. Teaters syngeskoler for en periode af foreløbig 11 år. Selvom Schepelern i sin nøgterne fremstilling nødes til at afkræfte sin egen og andres hidtidige antagelse af, at det skulle være prins Christian Frederik, den senere Christian VIII, der havde hentet Siboni til København, må man dog vel antage, at nogen har forberedt ham denne lige vej til hoffet og inderkredsen i det københavnske musik- og kulturliv. Kilderne tier, men Dupuy, der på dette tidspunkt var chefkapelmester ved operaen i Stockholm, kendte forholdene i København fra tidligere og Schepelern har god grund til at formode, at han kan have givet Siboni nyttige informationer og peget på nogle muligheder for at gøre karriere dér. Hvorfor ellers søge til København, denne ravnekrog i musikdramatisk henseende, som forfatteren karakteriserer den danske hovedstad, omend Sibonis foregående omflakken fra Østrig over Rusland til Sverige mere synes at have haft karakter af en politisk betinget flugt end af en fejret sangers turné?

I første bind skildres Sibonis italienske opvækst og hans vej til europæisk stjernestatus som både lyrisk og dramatisk (baritonalt farvet) tenor. I et afsluttende kapitel karakteriseres han som sanger og scenekunstner. Hans vej ad de europæiske operascener gik bl. a. over Prag, Milano, London, Wien og Napoli (hvor han sang under Rossini), og omfattede optræden sammen med blandt andre Angelica Catalani i London og Anna Milder-Hauptmann og Johann Michael Vogl i Wien. I Prag talte operaensemblet sangeren Luigi Bassi, der havde sunget titelpartiet i *Don Giovanni* ved uropførelsen i Prag 1787, og i Wien medvirkede Siboni i 1814